

LAKIALOITE 146/2007 vp

Tienkäyttömaksulaki

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan säädettäväksi viisi vuotta kestävästä tienkäyttömaksukokeilusta, jossa raskaalle liikenteelle asetettaisiin päästöluokkaan perustuva, alueellisesti rajattu tienkäyttömaksu ja henkilöliikenteelle asetettaisiin pääkaupunkiseudulla liikennöintiajan mukaan määräytyvä tienkäyttömaksu (ruuhkamaksu). Lakia sovellettaisiin viisivuotisenä kokeilulakina. Kokeilun tulosten perusteella tienkäyttömaksua laajennettaisiin ruuhkaisimmille tieosuuksille ja suurten kaupunkien ruuhkaliikenteeseen.

Aloitteessa ehdotetaan perittäväksi henkilöliikenteen ruuhkamaksua Helsinkiin kulkevilla valtaväylillä ja pääkaupunkiseudun kehäteillä sekä asetuksella tarkemmin säädettävillä liittytä- ja rinnakkaisväylillä. Ruuhkamaksu perittäisiin alkuvaiheessa tietulleina kuvantamis- tai lyhytaaltosignaali tekniikalla ja myöhemmin mahdollisesti teknisten järjestelmien kehittyessä matkapuhelinverkkoon (GSM + GPRS -paikannukseen) perustuvilla tekniikoilla. Teknisiin järjestelmiin lakialoitteessa ei oteta kantaa.

Aloitteessa ehdotetaan perittäväksi alueellisesti rajattua ja päästöluokkiin perustuvaa tienkäyttömaksua raskaan liikenteen ajoneuvoilta tai ajoneuvoyhdistelmiltä. Maksun suuruus vaihtelisi 20 ja 35 euron välillä/matka.

Raskaan liikenteen tienkäyttömaksukokeilu toteutettaisiin valtatiellä 25 välillä Hanko—Karjaa, valtatiellä 7 välillä Virolahti—Vaalimaa, tiellä 387 välillä Vaalimaa—Ylämaa, val-

tatiellä 13 välillä Lappeenranta—Nuijamaa ja tiellä 3921 Nuijamaa—Nevala.

Tienkäyttömaksukokeilu Tukholmassa osoitautui erittäin tulokselliseksi. Ruuhkamaksut ovat vähentäneet autoilua Tukholman keskustassa 20—25 prosenttia. Lisäksi kuljettajien jontusajat ovat lyhentyneet 30—50 prosenttia. Myös Lontoon ruuhkamaksujärjestelmällä on ollut selvästi turhaa yksityisautoilua vähentävä vaikutus.

Vuonna 2005 Suomen kotimaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöt olivat noin 16 % maan kaikista kasvihuonekaasupäästöistä. Liikenteen osuus hiilidioksidipäästöistä oli noin 18 %, metaanipäästöistä noin 1 % ja typpioksiduulipäästöistä noin 8 %. Ilman toimenpiteitä liikenteen päästöjen arvioidaan kasvavan noin miljoonan hiilidioksiditonnin verran vuosiin 2020—2025 mennessä (Liikenne- ja viestintäministeriö).

EU:n tasolla liikenteen kokonaispäästöt kasvoivat vuosien 1990 ja 2004 välillä 32 % ja vastasivat vuonna 2004 jo 28 %:a EU:n hiilipäästöistä. EU:n autokanta kasvoi lähes 40 prosentilla vuodesta 1990 vuoteen 2004, Suomen 21 %:lla. Tieliikenteen osuus on 60 % EU:n öljynkulutuksesta. Henkilö- ja pakettiautot tuottavat noin 19 % EU:n hiilidioksidipäästöistä (Ym-VL 10/2007 vp — HE 61/2007 vp).

Ilmansaasteet ja meluhaitat lisääntyvät vuosi vuodelta. Maantieliikenteen aiheuttamista hiilidioksidipäästöistä 40 prosenttia ja muista epä-

puhtauksista 70 prosenttia tulee kaupunkiliikenteestä (EU:n Vihreä kirja Uutta ajattelua kaupunkiliikenteeseen 25.9.2007).

Näistä syistä Suomessa pitää tehdä merkittäviä poliittisia uudistuksia, joilla hillitään autoistumista ja lisätään joukkoliikenteen suosiota. Il-

maston kannalta on täysin kestäväntöntä, jos Nurmijärvi-ilmiö voimistuu eli ihmiset käyttävät entistä enemmän yksityisautoja työ- ja asiointimatkoihin. Siksi vastuullista ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa on taloudellisesti ohjata yksityisauton käytöstä joukkoliikenteeseen.

PERUSTELUT

Yleistä

Euroopan yhteisön liikennepolitiikan mukaan jäsenmaissa tulisi harmonisoida liikenteestä perittäviä veroja ja maksuja sekä siirtää verotuksen ja maksujen painopistettä ajoneuvojen hankinnan ja omistamisen verottamisesta liikkumisen ja tienkäytön veroihin ja maksuihin. Euroopan yhteisön liikennepolitiikka, liikenteen kasvu, kansainvälisen liikenteen lisääntyminen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen varatun rahoituksen riittämättömyys ovat osia toimintaympäristön muutoksista (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 17/2006. Tienkäyttömaksujärjestelmät. Esiselvitys).

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet vuonna 2004 direktiivin, joka koskee sähköisten tienkäyttömaksujen keräämisen tapaa ja järjestelmien yhteen toimivuutta yhteisön alueella. Tienkäyttömaksujen perintä tapahtuu direktiivin mukaan joko satelliittipaikannukseen (GPS/GNSS), matkapuhelinverkkoon (GSM + GPRS) tai lyhyen kantaman radiotiedonsiirtoon (DSRC 5,8 GHz) perustuvien ajoneuvolaitteiden avulla. Asiasta on Suomessa säädetty lailla sähköisten tienkäyttömaksujen keräämisjärjestelmistä (995/2006).

Kansainvälisten sopimusten mukaan tienkäyttömaksujärjestelmien asennettavia ajoneuvolaitteita ei kuitenkaan voida asettaa pakollisiksi ulkomaalaisille ajoneuvoille, joten maksun saamiselle on oltava vaihtoehtoinen tapa. Maksun suuruuden tulee olla tasapuolisuusvaatimusten takia riippumaton maksutavasta. Raskaan liikenteen maksuja säätelee lisäksi ns. vinjettidirektiivi.

Toimiva tienkäyttömaksujärjestelmä on kokonaisuus, joka koostuu maksullisen tieverkon

määrittelystä, maksujen ja maksuperusteiden määrittelystä sekä maksamiseen ja valvontaan käytettävästä teknisestä järjestelmästä (LVM:n julkaisuja 17/2006).

Käyttömaksuja peritään yleensä yksittäisiltä tieosilta (esimerkiksi moottoritie, silta tai tunneli), erikseen määritellyiltä alueilta (esimerkiksi kaupunkiseudut), tieverkon osilta (moottoritiet, TERN-verkko) tai koko tieverkolta. Maksun perusteina ovat yleensä aina ajoneuvotyyppi tai ajoneuvon ominaisuudet, kuten akselien lukumäärä, kokonaispaino tai päästöluokka. Lisäksi maksuun vaikuttavat usein paitsi ajettu matka myös mahdollisesti alue, jolla liikutaan, sekä liikkumisen ajankohta (LVM:n julkaisuja 17/2006).

Maksujen perinnässä ja valvonnassa käytetty tekniikka perustuu joko manuaaliseen ratkaisuun, rekisterikilpien automaattiseen tunnistamiseen, ajoneuvopiirturin tietoihin, mikroaaltotekniikkaan tai uusimpana ratkaisuna GSM + GPRS -pohjaiseen viestintään ja satelliittipaikannustekniikkaan. Yksinkertaisimmat käyttömaksut on toteutettu vinjettimaksuna. Maksujärjestelmä sisältää myös menettelyt ja ratkaisut satunnaisten ja ulkomaisten käyttäjien kohtelusta sekä yksityisyyden suojasta ja tietoturvasta (LVM:n julkaisuja 17/2006).

Suomi on Baltian maiden ohella ainoa Manner-Euroopan maa, jossa liikenteen käyttömaksuja ei ole käytössä missään muodossa. Raskaan liikenteen vinjettimaksu on käytössä useissa Euroopan maissa. BENELUX-maissa, Ruotsissa ja Tanskassa on käytössä ns. Eurovinjetti (aikaperusteiset raskaan liikenteen maksut).

Yksittäisiltä tieosilta perittäviä maksuja on käytössä mm. Ranskassa, Espanjassa, Italiassa,

Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa yli 40 kohteessa.

Alueelliset käyttömaksut ovat puhtaimmillaan käytössä Lontoon ja Tukholman ydinkeskustoissa.

Sveitsissä, Itävallassa ja Saksassa ovat käytössä maailman edistyneisimmät raskaan liikenteen maksujärjestelmät.

Saksan satelliittipaikannukseen ja matkapuhelinviestintään perustuva järjestelmä on toistai-

seksi lajissaan ainoa, mutta se koskee vain moottoreita ja raskasta liikennettä. Sveitsin raskaan liikenteen maksujärjestelmä on kilometriperusteinen ja koskee koko verkkoa, mutta se ei rekisteröi ajoneuvon sijaintia. Ajettuun matkaan ja ajankohtaan perustuvia koko verkkoa ja kaikkia ajoneuvoja koskevia tienkäyttömaksujärjestelmiä ei ole toteutettu vielä missään (LVM:n julkaisu 17/2006).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 §. Soveltamisala. Tienkäyttömaksulain 1 §:n 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin raskaan liikenteen ja henkilöliikenteen tieosuuskohtaiseen tienkäyttömaksujärjestelmään. Lakia sovellettaisiin viisivuotisenä kokeilulakina. Kokeilun tulosten perusteella tienkäyttömaksua laajennettaisiin ruuhkaisimmille tieosuuksille ja suurten kaupunkien ruuhkaliikenteeseen.

2 momentin mukaan lakia sovelletaan raskaan liikenteen osalta ajoneuvoihin ja ajoneuvoyhdistelmiin, joiden bruttopaino ylittää 12 tonnia.

3 momentin mukaan lakia sovelletaan raskaan liikenteen osalta sen estämättä, mitä maantielain (503/2005) 12 §:ssä säädetään, seuraavilla tieosuuksilla: valtatie 25 välillä Hanko—Karjaa, valtatie 7 välillä Virolahti—Vaalimaa, tie 387 välillä Vaalimaa—Ylämaa, valtatie 13 välillä Lappeenranta—Nuijamaa ja tie 3921 Nuijamaa—Nevala.

4 momentin mukaan tätä lakia sovelletaan lisäksi henkilöliikenteen osalta pääkaupunkiseudulla sen estämättä, mitä maantielain 12 §:ssä säädetään, seuraavilla tieosuuksilla: kehätiet I—III, valtatie 51 välillä Espoo—Helsinki, valtatie 1 välillä Espoo—Helsinki, tie 120 välillä Vantaa—Helsinki, valtatie 3 välillä Vantaa—Helsinki, valtatie 45 välillä Vantaa—Helsinki, valtatie E75 välillä Vantaa—Helsinki, tie 140 välillä Vantaa—Helsinki sekä valtatie 7 ja tie 170 välillä Sipoo—Helsinki (*ruuhkamaksu*). Tä-

män lisäksi asetuksella säädetään tarkemmin tienkäyttömaksusta edellä mainittuihin väyliin liittyvillä liityntä- ja rinnakkaisväylillä.

5 momentin mukaan lakia sovellettaessa henkilöajoneuvoja ovat kaikki ne ajoneuvot, joiden käyttötarkoitus ei ole yksinomaan tavaraliikenne.

2 §. Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ajoneuvot. Tienkäyttömaksulain 2 §:n 1 momentin mukaan tienkäyttömaksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät: 1) linja-autot; 2) poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitosajoneuvot; 3) puolustusvoimien ajoneuvot; 4) pelastuslaitosten ajoneuvot; 5) diplomaattiajoneuvoiksi rekisteröidyt ajoneuvot; 6) palokuntien ajoneuvot; 7) muut hätäajoneuvot; 8) Suomen valtion ajoneuvot; 9) ajoneuvot, joiden yksinomainen käyttötarkoitus on teiden ylläpito tai hoito, mukaan lukien tienpuhdistus- ja talvikunnossapitoajoneuvot; 10) ajoneuvot, joiden yksinomainen käyttötarkoitus liittyy näytteillepano- tai sirkustoimintaan.

2 momentin mukaan ajoneuvoyhdistelmien osalta ratkaiseva tienkäyttömaksuvelvollisuuden arvioinnin kannalta on vetoajoneuvo.

3 momentin mukaan tienkäyttömaksusta vapautettu ajoneuvo tai ajoneuvoyhdistelmä on mahdollisuus rekisteröidä tiemaksujen perintään valtuutetun ylläpitäjäyhteisön tai viranomaisen järjestelmään.

3 §. Tienkäyttömaksun suorittamisvelvollisuus.

1 momentin mukaan tienkäyttömaksun suorittamisvelvollisuudesta on vastuussa ajoneuvon omistaja tai hänen sijastaan se, jolle ajoneuvoja koskevaan rekisteriin tehdyn ilmoituksen mukaan on pysyvästi luovutettu ajoneuvon hallinta, jollei omistaja tai haltija saata todennäköiseksi, että ajoneuvo tuolloin oli ollut luvattomasti kuljettajan käytössä, taikka osoita, ettei hän muusta hyväksyttävästä syystä ole velvollinen vastaamaan maksusta.

2 momentin mukaan ulkomaalaisten ajoneuvojen osalta ajoneuvon omistaja tai ajoneuvon haltija on velvollinen suorittamaan tienkäyttömaksun, jollei omistaja tai haltija saata todennäköiseksi, että ajoneuvo tuolloin oli ollut luvattomasti kuljettajan käytössä, taikka osoita, ettei hän muusta hyväksyttävästä syystä ole velvollinen vastaamaan maksusta. Ulkomailla rekisteröidyt ajoneuvot on vapautettu jäljempänä 15 §:ssä säädetystä ruuhkamaksusta.

3 momentin mukaan tienkäyttömaksun suorittamisvelvollisuus alkaa siitä, kun tässä laissa tarkoitettua ajoneuvoa kuljetetaan Tielaitoksen erikseen määräämien tarkastusasemien kautta.

4 momentin mukaan tienkäyttömaksun suuruus määrätään raskaan liikenteen osalta tämän lain 12 ja 13 §:n mukaan ja henkilöliikenteen osalta tämän lain 15 §:n mukaan.

12 §. Raskaiden ajoneuvojen päästöluokat.

Tienkäyttömaksuvelvollisuuden piiriin kuuluvat 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut raskaat ajoneuvot jaetaan päästöluokkiin ajoneuvon ensimmäisen rekisteröinnin mukaisesti seuraavasti: 1) päästöluokka 3, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 2001 jälkeen; 2) päästöluokka 2, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 1996 jälkeen mutta ennen 1 päivää lokakuuta 2001; 3) päästöluokka 1, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 1993 jälkeen mutta ennen 1 päivää lokakuuta 1996; 4) ei päästöluokkaa, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran ennen 1 päivää lokakuuta 1993.

13 §. Raskaan liikenteen tienkäyttömaksun maksuluokat. Edellä 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun raskaan liikenteen osalta tienkäyttömaksuvelvollisen ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän, jossa on enintään 3 akselia, tiemaksun suuruus on luokassa A 20 euroa, luokassa B 25 euroa ja luokassa C 30 euroa. Tienkäyttömaksuvelvollisen ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän, jossa on 4 akselia tai enemmän, tienkäyttömaksun suuruus on luokassa A 25 euroa, luokassa B 30 euroa ja luokassa C 35 euroa. Päästöluokat jakautuvat tienkäyttömaksuluokkiin seuraavasti: 1) luokka A: päästöluokka 3; 2) luokka B: päästöluokka 2; 3) luokka C: päästöluokka 1 ja ajoneuvot ilman päästöluokkaa.

15 §. Henkilöliikenteen aikaan sidottu tienkäyttömaksun peruste. Edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilöliikenteen tienkäyttömaksu porrastetaan ajoneuvon liikennöintiajankohdan perusteella seuraavan taulukon mukaan (ruuhkamaksu):

Kellonaika	Maksu euroina
6.30—6.59	1,00
7.00—7.29	1,50
7.30—8.29	2,00
8.30—8.59	1,50
9.00—15.29	1,00
16.00—17.29	2,00
17.30—17.59	1,50
18.00—18.29	1,00

16 §. Henkilöliikenteen tienkäyttömaksun maksuvelvollisuuden rajaukset. 1 momentin mukaan edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilöliikenteen osalta tienkäyttömaksuvelvollisen ajoneuvon maksu tulee maksaa arkipäiviltä lauantaita lukuun ottamatta.

2 momentin mukaan henkilöliikenteen tienkäyttömaksu maksetaan Tielaitoksen määräämillä maksuasemilla tai sopimissa kauppa- ja kioski-liikkeissä. Maksua ei peritä arkipyhiä edeltäviltä päiviltä eikä heinäkuun ajalta. Matka-aika määrätään tunnin ja alkavan minuutin

mukaan. Henkilöliikenteen tienkäyttömaksun ajoneuvokohtainen enimmäismäärä kalenterikuukaudessa on 6 euroa.

3 momentin mukaan henkilöliikenteen tienkäyttömaksun maksuaika ilman eri kehotusta on neljätoista (14) päivää siitä, kun maksuvelvollisuus alkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Tienkäyttömaksulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään raskaan liikenteen ja henkilöliikenteen tieosuuskohtaisesta tienkäyttömaksujärjestelmästä.

Lakia sovelletaan raskaan liikenteen osalta ajoneuvoihin ja ajoneuvoyhdistelmiin, joiden bruttopaino ylittää 12 tonnia.

Lakia sovelletaan raskaan liikenteen osalta sen estämättä, mitä maantielain (503/2005) 12 §:ssä säädetään, seuraavilla tieosuuksilla: valtatie 25 välillä Hanko—Karjaa, valtatie 7 välillä Virolahti—Vaalimaa, tie 387 välillä Vaalimaa—Ylämaa, valtatie 13 välillä Lappeenranta—Nuijamaa ja tie 3921 Nuijamaa—Nevala.

Lisäksi tätä sovelletaan henkilöliikenteen osalta pääkaupunkiseudulla sen estämättä, mitä maantielain 12 §:ssä säädetään, seuraavilla tieosuuksilla: kehätiet I—III, valtatie 51 välillä Espoo—Helsinki, valtatie 1 välillä Espoo—Helsinki, tie 120 välillä Vantaa—Helsinki, valtatie 3 välillä Vantaa—Helsinki, valtatie 45 välillä Vantaa—Helsinki, valtatie E75 välillä Vantaa—Helsinki, tie 140 välillä Vantaa—Helsinki sekä valtatie 7 ja tie 170 välillä Sipoo—Helsinki (*ruuhkamaksu*). Tämän lisäksi asetuksella säädetään tarkemmin tienkäyttömaksusta

edellä mainittuihin väyliin liittyvillä liityntä- ja rinnakkaisväylillä.

Lakia sovellettaessa henkilöajoneuvoja ovat kaikki ne ajoneuvot, joiden käyttötarkoitus ei ole yksinomaan tavaraliikenne.

2 §

Soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ajoneuvot

Tienkäyttömaksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät:

- 1) linja-autot;
- 2) poliisi-, tulli- ja rajavartiolaitoksen ajoneuvot;
- 3) puolustusvoimien ajoneuvot;
- 4) pelastuslaitosten ajoneuvot;
- 5) diplomaattiajoneuvoiksi rekisteröidyt ajoneuvot;
- 6) palokuntien ajoneuvot;
- 7) muut hätäajoneuvot;
- 8) Suomen valtion ajoneuvot;
- 9) ajoneuvot, joiden yksinomainen käyttötarkoitus on teiden ylläpito tai hoito, mukaan lukien tienpuhdistus- ja talvikunnossapitoajoneuvot;
- 10) ajoneuvot, joiden yksinomainen käyttötarkoitus liittyy näytteillepano- tai sirkustoimintaan.

Ajoneuvoyhdistelmien osalta ratkaiseva tienkäyttömaksuvelvollisuuden arvioinnin kannalta on vetoajoneuvo.

Tienkäyttömaksusta vapautettu ajoneuvo tai ajoneuvoyhdistelmä on mahdollisuus rekisteröidä tiemaksujen perintään valtuutetun ylläpitäjyhteisön tai viranomaisen järjestelmään.

3 §

Tienkäyttömaksun suorittamisvelvollisuus

Tienkäyttömaksun suorittamisvelvollisuudesta on vastuussa ajoneuvon omistaja, tai hänen sijastaan se, jolle ajoneuvoja koskevaan rekisteriin tehdyn ilmoituksen mukaan on pysyvästi luovutettu ajoneuvon hallinta, jollei omistaja tai haltija saata todennäköiseksi, että ajoneuvo tuolloin oli ollut luvattomasti kuljettajan käytössä, taikka osoita, ettei hän muusta hyväksyttävästä syystä ole velvollinen vastaamaan maksusta.

Ulkomaalaisten ajoneuvojen osalta ajoneuvon omistaja tai ajoneuvon haltija on velvollinen suorittamaan tienkäyttömaksun, jollei omistaja tai haltija saata todennäköiseksi, että ajoneuvo tuolloin oli ollut luvattomasti kuljettajan käytössä, taikka osoita, ettei hän muusta hyväksyttävästä syystä ole velvollinen vastaamaan maksusta. Ulkomailla rekisteröidyt ajoneuvot on vapautettu jäljempänä 14 §:ssä säädetystä ruuhkamaksusta.

Tienkäyttömaksun suorittamisvelvollisuus alkaa siitä, kun tässä laissa tarkoitettua ajoneuvoa kuljetetaan Tielaitoksen erikseen määräämien tarkastusasemien kautta.

Tienkäyttömaksun suuruus määrätään raskaan liikenteen osalta tämän lain 12 §:n mukaan ja henkilöliikenteen osalta tämän lain 14 §:n mukaan.

4 §

Yksittäistä tienkäyttömaksua koskeva päätös

Tielaitos määrää tienkäyttömaksun jokaiselle ajoneuvolle sen perusteella, mitä edellä 3 §:n 3 momentissa määrätään maksuvelvollisuuden alkamisesta.

Jos maksupäätös on ilmeisen väärä maksuvelvollisuuden rekisteröinnissä tapahtuneen ereh-

dyksen vuoksi, päätöksen tehnyt viranomainen voi oikaista virheellisen maksupäätöksen.

5 §

Tienkäyttömaksujärjestelmän hallinnointi ja maksun suorittamista koskevat toimenpanomääräykset

Tämän lain mukaisten tehtävien ylin johto ja valvonta kuuluu liikenne- ja viestintäministeriölle sekä tienkäyttömaksun järjestäminen ja ylläpito kuuluu Tielaitokselle.

Tienkäyttömaksu voidaan suorittaa käteisellä tiemaksuasemilla, manuaalisella kirjauksella tiemaksupäätteellä, manuaalisella kirjauksella Internetin kautta (*manuaalinen tiemaksujärjestelmä*) tai automaattisena veloituksena (*automaattinen tiemaksujärjestelmä*).

Liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella säädetään, mikä tai mitkä näistä vaihtoehtoista ovat kulloinkin käytettävissä.

6 §

Manuaalinen tiemaksujärjestelmä

Tienkäyttömaksu kirjataan manuaalisesti tiemaksuasemilla. Kirjaus Internetin kautta edellyttää rekisteröitymistä.

Tienkäyttömaksuvelvollisen tulee syöttää päätteelle 10 tai 13 §:n mukaiset tiedot maksuvelvollisuuden perusteesta riippuen. Kirjauksesta saa kirjaustositteen, johon on merkitty maksullisen tieosuuden käyttöoikeuden voimassaoloaika. Jos kirjaus on tehty Internetin kautta, kirjauksesta saa kirjausnumeron sekä maksullisen tieosuuden käyttöoikeuden voimassaoloajan.

7 §

Automaattinen tiemaksujärjestelmä

Valittaessa automaattinen tienkäyttömaksujärjestelmä, valinta edellyttää rekisteröitymistä ja elektronisen ajoneuvolaitteen asentamista ajoneuvoon tiemaksun veloitusta varten ennen maksullisen tieosuuden käyttöä.

Raskaassa liikenteessä ajoneuvolaitteen avulla määritellään ajettu maksullinen tieosuus.

Rekisteröidyttyessä tienkäyttömaksun veloitusta varten tulee antaa 10 tai 13 §:n mukaiset tiedot maksuvelvollisuuden perusteesta riippuen.

Tiedot tallentuvat raskaassa liikenteen maksuvelvollisen ajoneuvossa ajoneuvolaitteeseen. Henkilöliikenteessä maksuvelvollinen voi hankkia Tielaitoksen erikseen standardisoiman tekniikan mukaan tarvittavan ajoneuvolaitteen. Tällöin maksuvelvollisen yksilöidyt tiedot matkasta tallentuvat Tielaitoksen automaattiseen tietojenkäsittelyohjelmaan.

Käytettävän raskaan ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän akselien määrä tulee tarkistaa ennen maksullisen tieosuuden käyttöä ja tarvittaessa korjata tiedot ajoneuvolaitteeseen. Ajoneuvolaite laskee tiemaksun suuruuden tallennettujen tietojen ja säädetyn maksutason perusteella ja veloittaa maksun automaattisesti.

Ennen maksullisen tieosuuden käyttöä tulee tarkistaa, että ajoneuvolaite on valmiustilassa maksun veloitusta varten. Muussa tapauksessa tulee varmistaa, että ajoneuvolaite on toimintakuntoinen ennen maksullisen tieosuuden käyttöä. Jos tämä ei ole mahdollista, tulee käyttää manuaalista tienkäyttömaksujärjestelmää tai maksaa tiemaksu lähimmällä tiemaksuasemalla.

Muutoin automaattisen tienkäyttömaksujärjestelmän teknisten vaatimusten tarkemmassa sääntelyssä otetaan huomioon sähköisten tienkäyttömaksujen keräämisjärjestelmistä annetun lain (995/2006) säännökset.

8 §

Tiemaksua varten annettujen tietojen oikeellisuus

Poliisin, tullin, rajavartiolaitoksen tai Tiehallinnon tiemaksuvelvollisen tulee osoittaa tiemaksun veloitusta varten annettujen tietojen oikeellisuus tarvittavilla asiakirjoilla. Tietojen oikeellisuus voidaan osoittaa kirjausotteella, kirjausnumerolla ja Internet-kirjauksen tulosteella,

ajoneuvon rekisteriotteella sekä muilla ajoneuvoasiakirjoilla.

9 §

Tiemaksun palautus

Tienkäyttömaksun palautusta voi vaatia manuaalisen kirjauksen jälkeen millä tahansa tiemaksuasemalla ennen kirjaustositteesta näkyvän maksullisen tieosuuden käyttöoikeuden voimassaoloajan alkua. Jos kirjaus on tehty Internetin kautta, palautusta voi vaatia millä tahansa tiemaksuasemalla tai Internetin kautta ennen käyttöoikeuden voimassaoloajan alkua.

Kirjaustositteesta tai Internet-kirjauksesta näkyvänä voimassaoloaikana maksu voidaan palauttaa siltä osin kuin jo maksettua matkaa ei ole tehty. Maksu voidaan palauttaa vain sellaisella tiemaksuasemalla, joka on maksetulla tieosueella.

Kirjaustositteesta tai Internet-kirjauksesta näkyvän voimassaoloajan jälkeen tiemaksua voi vaatia palautettavaksi vain, jos tiemaksuvelvollinen voi osoittaa, että hän ei ole aiemmin voinut vaatia palautusta tosiasiallisista syistä. Vaatimus tulee osoittaa liikenne- ja viestintäministeriölle kahden kuukauden kuluessa voimassaoloajan loppumisesta.

2 luku

Raskaan liikenteen tienkäyttömaksu

10 §

Raskaan liikenteen ajoneuvosta annettavat tiedot tienkäyttömaksua varten

Raskaan liikenteen tienkäyttömaksun suorittamista varten tulee antaa seuraavat tiedot:

- 1) tiemaksuvelvollisen ajoneuvon rekisterinumero;
- 2) matkan suunniteltu aloituspäivämäärä ja kellonaika;
- 3) ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän akselien määrä; ja
- 4) ajoneuvon osalta ajoneuvon päästöluokka.

11 §

Raskaiden ajoneuvojen päästöluokat

Tienkäyttömaksuvelvollisuuden piiriin kuuluvat 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut raskaat ajoneuvot jaetaan päästöluokkiin ajoneuvon ensimmäisen rekisteröinnin mukaisesti seuraavasti:

- 1) päästöluokka 3, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 2001 jälkeen;
- 2) päästöluokka 2, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 1996 jälkeen mutta ennen 1 päivää lokakuuta 2001;
- 3) päästöluokka 1, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran 30 päivän syyskuuta 1993 jälkeen mutta ennen 1 päivää lokakuuta 1996;
- 4) ei päästöluokkaa, jos ajoneuvo on rekisteröity ensimmäisen kerran ennen 1 päivää lokakuuta 1993.

12 §

Raskaan liikenteen tienkäyttömaksun maksuluokat

Edellä 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun raskaan liikenteen osalta tienkäyttömaksuvelvollisen ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän, jossa on enintään 3 akselia, tiemaksun suuruus on luokassa A 20 euroa, luokassa B 25 euroa ja luokassa C 30 euroa. Tienkäyttömaksuvelvollisen ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän, jossa on 4 akselia tai enemmän, tienkäyttömaksun suuruus on luokassa A 25 euroa, luokassa B 30 euroa ja luokassa C 35 euroa.

Päästöluokat jakautuvat tienkäyttömaksuluokkiin seuraavasti:

- 1) luokka A: päästöluokka 3;
- 2) luokka B: päästöluokka 2;
- 3) luokka C: päästöluokka 1 ja ajoneuvot ilman päästöluokkaa.

3 luku

Henkilöliikenteen tienkäyttömaksu

13 §

Henkilöliikenteen ajoneuvosta annettavat tiedot tienkäyttömaksua varten

Henkilöliikenteen tienkäyttömaksun suorittamista varten tulee antaa seuraavat tiedot:

- 1) tiemaksuvelvollisen ajoneuvon rekisterinumero;
- 2) matkan suunniteltu aloituspäivämäärä ja kellonaika.

14 §

Henkilöliikenteen aikaan sidottu tienkäyttömaksun peruste

Edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilöliikenteen tienkäyttömaksu porrastetaan ajoneuvon liikennöintiajankohdan perusteella seuraavan taulukon mukaan (*ruuhkamaksu*):

Kellonaika	Maksu euroina
6.30—6.59	1,00
7.00—7.29	1,50
7.30—8.29	2,00
8.30—8.59	1,50
9.00—15.29	1,00
16.00—17.29	2,00
17.30—17.59	1,50
18.00—18.29	1,00

15 §

Henkilöliikenteen tienkäyttömaksun maksuvelvollisuuden rajaukset

Edellä 1 §:n 4 momentissa tarkoitetun henkilöliikenteen osalta tienkäyttömaksuvelvollisen ajoneuvon maksu tulee maksaa arkipäiviltä lauantaita lukuun ottamatta.

Henkilöliikenteen tienkäyttömaksu maksetaan Tielaitoksen määrittämällä maksuasemilla tai

sopimissa kauppa- ja kioskiliikkeissä. Maksua ei peritä arkipyhiä edeltäviltä päiviltä eikä heinäkuun ajalta. Matka-aika määrätään tunnin ja alkavan minuutin mukaan. Henkilöliikenteen tienkäyttömaksun ajoneuvokohtainen enimmäismäärä kalenterikuukaudessa on 6 euroa.

Henkilöliikenteen tienkäyttömaksun maksuaika ilman eri kehotusta on neljätoista päivää siitä, kun maksuvelvollisuus alkaa.

4 luku

Seuraamukset ja muutoksenhaku

16 §

Tienkäyttömaksuvelvollisuuden laiminlyönnistä määrättävä seuraamusmaksu

Edellä 3 §:ssä määrätylle tienkäyttömaksuvelvolliselle on annettava kirjallinen kehoitus suorittaa maksu kahden viikon kuluessa kehoituksen antamispäivästä.

Milloin maksukehotusta ei ole noudatettu, Tielaitoksen tai sen perintään määräämän tahon on viipymättä annettava maksusta vastuussa olevalle ajoneuvon omistajalle tai haltijalle tiedoksi kehoitus suorittaa maksu kahden viikon kuluessa tiedoksisaamisesta.

17 §

Muutoksenhaku

Tielaitoksen vastalauseen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla lääninoikeuteen 30 päivässä päätöksen tiedoksisaannista noudattaen, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskirjelmään on sen lisäksi, mitä siitä on erikseen säädetty, liitettävä todistus vaaditun maksun suorittamisesta määräajassa uhalla, että valitus muuten jätetään tutkimatta. Ennen asian ratkaisemista lääninoikeuden on hankittava asiassa Tielaitoksen lausunto. Valituskirjelmään saa toimittaa myös Tielaitokselle, jonka tulee silloin oman lausuntonsa ohella toimittaa se lääninoikeudelle. Lääninoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

5 luku

Voimaantulo

18 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2014. Sitä sovelletaan kuitenkin 2 päivästä tammikuuta 2009.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 21 päivänä joulukuuta 2007

Paavo Arhinmäki /vas
Annika Lapintie /vas
Martti Korhonen /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Markus Mustajärvi /vas
Matti Kauppila /vas

Erkki Virtanen /vas
Minna Sirnö /vas
Merja Kyllönen /vas
Pentti Tiusanen /vas
Jaakko Laakso /vas
Matti Kangas /vas